

Nowy

Kurier Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Niedziela, dnia 26 listopada 1916 r.

Co się stanie z Legionami?

Wobec niepokoju, panującego w szerokich kołach w kwestji organizacji wojska polskiego, podsycanego pogłoskami celowo z pewnych źródeł rozsiewanymi, skorzystaliśmy z chwilowego pobytu w Warszawie oficera Legionów Polskich, miarodajnego w owej kwestji, aby zasięgnąć wyjaśnień. Informacje, jakie od niego otrzymaliśmy, są ze zrozumiałych powodów niezupełnie.

— Jaki będzie stosunek Legionów do mającego być formowanym ochotniczego wojska polskiego?

— Austria oddaje Legiony Polskie w całości wojsku polskiemu. Zatem również wszyscy poddani austriaccy, których procent w obecnym składzie Legionów, tak w korpusie oficerskim, jak w szeregach żołnierskich, jest bardzo wybitny (dochodzi do 70 proc.), przekazani zostaną wojsku polskiemu. Legiony zwolnione będą od obowiązującej w dotychczasowym brzemiu formuły przysięgi; przyjęta będzie formuła nowa, definitywnie jeszcze nieustalona.

Na skutek tej decyzji, zapadłej po 5-m listopada, Legiony wycofane będą do Królestwa Polskiego i podane starannemu wyszkoleniu, by w najbliższej przyszłości objąć mogły rolę zawiązku i kadry przyszłego wojska polskiego. Przemiany te oczywiście poprzedzone będą odpowiednim rozporządzeniem cesarza Austrii.

Co do powyższego może zatem opinia publiczna być zupełnie uspokojona. Rozstrzygnięcie takie losu Legionów Polskich ma niesłychaną doniosłość dla przyszłego wojska polskiego, oddaje mu bowiem od samego początku gotowe, fachowo, doskonale, z ducha i organizacji czysto polskie kadry oficerskie, podoficerskie i żołnierskie. Jest rzeczą naturalną, że kadry te będą uzupełniane równoległe i równocześnie kształconym materiałem nowym. Oficerowie Legionów mieć będą odpowiedni wpływ na sprawy organizacyjne.

— Pod jakim hasłem prowadzony będzie *werbunek* do wojska polskiego?

— Kwestje zasadnicze, wkraczające w dziedzinę polityczną, jak właśnie sprawa hasła werbunkowego, nie do nas wojskowych należą. My przygotowujemy aparat techniczny, reszta należy do reprezentacji politycznej narodu

Legiony w Królestwie.

W tych dniach przybędzie do Warszawy jedna z brygad legionowych wraz z komendą legionów, dla rozkwatowania której przybył do Warszawy porucznik Alojzy Przeździecki.

WAT dowiaduje się ze źródła dobrze powiadomionego, że pułk 2-gi ułanów Legionu polskiego w dniach 26 ym i 27 ym listopada w trzech transportach przybędzie do Mińska Mazowieckiego i zajmie tam kwatery.

27-go listopada 5-ty pułk piechoty przybędzie w dwóch transportach na stację Nasielsk i stanie załogą w Pułtusk.

Personel werbunkowy Legionu znajduje się już w Królestwie Pol-

skiem. Mniej więcej za tydzień cały Legion polski zbierze się w kraju.

Inspektorem na gubernję łódzką mianowano por. leg. Tadeusza Bobrowskiego, który już od kilku dni bawi w Łodzi i opracowuje szczegóły akcji werbunkowej.

Szczegóły pogrzebu

Henryka Sienkiewicza.

Uproszony przez redakcję „Kurjera Warsz.” mec. Antoni Osuchowski nadsyła temu pismu telegraficznie następujące szczegóły pogrzebu Henryka Sienkiewicza:

Vevey, 28 XI. — Wczoraj odbyło się w świątyni katolickiej w Vevey uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę Henryka Sienkiewicza i złożenie zwłok wielkiego pisarza tymczasowo w podziemiach kościelnych.

Udział publiczności był nadzwyczaj liczny. Mszę żałobną celebrował proboszcz miejscowy w asyście duchowieństwa polskiego. Na smutnym tym obrzędzie obecna była głęboko dotknięta strasznym ciosem rodzina zmarłego: małżonka, Marja z Babskich, córka Jadwiga i syn Henryk. Katafalk, ozdobiony herbami Polski, tonął w powodzi kwiatów. Straż honorową przy katafalku tworzyła młodzież polska, uczęszczająca do szkół w Szwajcarii i Francji, ze sztandarem polskim w muzeum w Rapperswilu.

Szczególną pięknością odznaczały się złożone u stóp katafalku wieńce od stolicy Polski, Warszawy; od Komitetu centralnego w Lublinie; od miasta Vevey i od Macierzy śląskiej. Lejony przysłały także wieńce.

Z Berna przybyli na obrzęd żałobny przedstawiciele poselstw: angielskiego, austriacko-węgierskiego, francuskiego, niemieckiego, rosyjskiego i włoskiego. W pierwszych rzędach ławek zajęły też miejsca liczne delegacje stowarzyszeń polskich ze Szwajcarii, Francji i Włoch.

Po ewangelji, proboszcz miejscowy odczytał z kazalnicy depeszę Ojca św. do Komitetu ratunkowego dla Polski. Depesza wyraża najgłębsze współczucie Ojca św. z powodu zgonu bogobojnego chrześcijanina i wielkiego syna szlachetnego narodu polskiego.

Po nabożeństwie, ks. rektor Jan Gralewski wygłosił wzniosłą mowę o życiu i dziełach genialnego pisarza.

Odegrany przez organy i orkiestrę marsz pogrzebowy Szopena i dźwięki hymnu „Boże Coś Posk”, odśpiewanego przez polskich uczestników uroczystości, wywarły wrażenie wstrząsające.

Zwłoki, zabalsamowane przez profesora anatomji na wszechuicy genewskiej, Laskowskiego przewiezione będą do kraju, jak tylko pozwolą na to okoliczności.

Z całego świata cywilizowanego nadeszły depesze wprost niezliczone z wyrazami ubolewania i współczucia. Szwajcarska rada związkowa wyraża w nadesłanym piśmie kondolencyjnym cześć dla Sienkiewicza, jako dla wielkiego, rycerskiego przedstawiciela aspiracji narodu polskiego.

Dla uczczenia pamięci zgasłego, Polski Komitet Ratunkowy zarządził składkę imienia Sienkiewicza na rzecz sierot polskich. Napływają już liczne ofiary.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

W niedzielę, 26 b. m. o godz. 3 po poł. po cenach popularnych

W niedzielę, 26 dn. listopada 1916 roku o godzinie 8 ej wieczorem

MŁODY LAS

NORA

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiego. Teatr czynny we wtorek, czwartek i w piątek; w soboty w niedzielę i święta dwa razy

Towarzystwo Popierania Pracy Społecznej w Łodzi urządza szereg odczytów na tematy aktualne: polityczne, społeczne i ekonomiczne.

Pierwszy odczyt pod tytułem

„Zasady Państwowości”

wyłosi w imię Stowarzyszenia Handlowców Polskich, Piotrkowska № 108, w dniu 27 b. m. p. Dr Aleksander Mogilnicki. Bilety w cenie 2 złotych do nabycia przy wejściu

Łódź ku czci Henryka Sienkiewicza.

Na mieście.

Już od samego ranka dnia wozorajszego głównejsze ulice miasta nasyżego przybrały wygląd uroczysty — Wystawy sklepowe poukładano zieleńią i wstęgami narodowymi, spowitemi krepą — wśród których poumieszczano portrety lub busty zmarłego Mistrza.

Na wielu domach wywieszono chorągwie narodowe przybrane krepą. Na Gmachu Tow. Siemens, gdzie mieszczą się lokale Rady Opiekunczej — obok narodowych powiewała również czarna chorągiew żałobna.

Szczególniej gustownie przybrane były wystawy firm: Siemens i Halsk, Stan. Miszewskiego, C. Frische,

W kościołach

O godz. 9 ej rano w kościołach rzymsko katolickich odprawione zostały nabożeństwa żałobne za spokój duszy s. p. Henryka Sienkiewicza, dla młodzieży szkół średnich i początkowych.

W kościele św. Stanisława Kostki. Wczoraj o godz. 11 rano w kościele św. Stanisława Kostki, stosownie do zgóry wypracowanego przez Komitet planu, zgromadziły się liczne delegacje społeczeństwa polskiego, oraz tłumy publiczności, celem uczczenia pamięci zmarłego wielkiego męża narodu polskiego, Henryka Sienkiewicza. Obszerny kościół z trudem pomieścił rzeszę zgromadzonych, jednakże dzięki umiejętnie przeprowadzonemu porządkowi, utrzymywanemu przez zastępy harcerstwa polskiego oraz czł. straży ogniowej, pomimo zgórą dziesięciu tysięcy zgromadzonych w kościele osób, nie było bynajmniej ścisłu, ani zamieszania. Kościół dekoracją którego zajęli się starszy ogrodnik miejski p. Cieszkiewicz i majster tapi-cerski p. Ereciński — tonął w powodzi światła i zieleni.

Po środku ustawiono wysoki katafalk pokryty czerwonym sukmem, a na nim umieszczono symboliczną trumnę przybraną kirem.

Na stopniach poustawiano wiele palm i innych roślin podzwrotnikowych — tak, że katafalk cały ginął w zieleni, a na zbudowanym na prze-

dzie rusztowaniu umieszczono orła białego.

Całość wypadła imponująco i robiła wrażenie wspaniałe.

Duchowieństwo, członkowie Rad Opiekunczych, Rady Miejskiej, Magistratu, Komitetu obchodowego, delegacje stronnictw, stowarzyszeń, związków, szkół i zakładów naukowych, cechów rzemieślniczych ze sztandarami, spowitymi w kir na znak żałoby, ustawione w szpalery w środkowej nawie aż do katafalku, dalej publiczność zajęła miejsca i z uderzeniem godz. 11 rozpoczęło się nabożeństwo. Najpierw łódzka orkiestra symfoniczna odegrała „Marche funebre” Chopina, poczem proboszcz miejscowy, ksiądz dziekan Wincenty Tymieniecki, w asyście księży: Kuczyńskiego, Kaczyńskiego, Czesława Oszkietla, Izdebskiego, Olesińskiego i Rybusa, odprawił mszę żałobną

Podczas nabożeństwa na chórach śpiewało 9 połączonych chórów, w tem 6 kościelnych i 3 świeckie, a mianowicie: „Lutni”, Tow. śpiew. im. Szopena i chór Stow. handlowców polskich pod batutą p. Ant. Michałowskiego. Łódzka Orkiestra Symfoniczna dyrygował p. Szulc.

„Kyrie eleison” odśpiewały chóry kościelne, „Graduale” chóry świeckie, poczem na ambonę wstąpił wikariusz generalny, infułat ksiądz Henryk Przeździecki, który wygłosił piękną przemowę wystawiając w niej zasługi i dzieła wielkiego pisarza.

Dalej na „Offertorium” i „Agnus Dei” odśpiewały chóry kościelne, „Benedictus” — świeckie. Następnie podczas egzekwji duchowieństwo odśpiewało „Libera me”, oraz „Salve Regina”, poczem odbyła się ceremonia poświęcenia tablicy pamiątkowej.

Podczas trwania uroczystego aktu, solista E. O. S. Lewak odegrał przy akompaniamencie organu „Ave Maria” Gounoda, poczem chóry świeckie wykonały prastarą pieśń polską „Bogurodzico Dziewico”.

Na zakończenie uroczystego nabożeństwa zagrzmiały razem wszystkie połączone chóry wraz z orkiestrą symfoniczną i organem „Boże

Polskę, podchwycony przez tysięczne pierści obecnych. W przerwach uroczystości panie i panowie z komitetu funduszu narodowego im. Henryka Sienkiewicza dokonywali kolekty na zapoczątkowanie tego funduszu, która dała pokaźne rezultaty.

Oprócz reprezentacji miejskich w obchodzie przyjmowali udział ziemianie okoliczni, delegacje pozamiejscowe oraz reprezentacje włościaństwa w barwnych sukmanach.

Akademja dla okolicy.

O godz. 8 po poł. w sali Domu

Ludowego Stow. Robotników Chrześcijańskich przy ul. Przejazd 34 odbyła się akademja hołdu Henrykowi Sienkiewiczowi dla przybyłych delegacji włościan okolicznych, osób z powiatu i miast sąsiednich, oraz ludu roboczego. Pięknie udekorowane sale były szalenie wypełnione.

Akademje dla ludu.

O godz. 8 wieczorem odbyły się akademje dla ludu, urządzone w salach: Resursy rzemieślniczej, Ochronki na Bałutach przy ul. Franciszkańskiej 85, w sali jadalnej Geyera. Wszędzie były tłumy publiczności.

Kronika

— Wieś polska — miasto.

Na posiedzeniu Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Lublinie jednogłośnie uchwaloną następującą rezolucję:

„Centralne Tow. Rolnicze na posiedzeniu swem w dn. 6 b. m. postanawia w celu upamiętnienia aktu z dnia 5 listopada zwrócić się za pośrednictwem Okręgowych Komitetów Tow. do włościan o składki na rzecz niezamożnych mieszkańców m. Łodzi, Warszawy i Zagłębia Dąbrowskiego, przez co wzmocnią się również węzły łączące wieś polską z miastem.”

Jest to już druga tego rodzaju szlachetna inicjatywa, podjęta przez sfery ziemiańskie kraju naszego, gdyż przed kilku dniami podobna uchwała zapadła w Tow. Rolniczym pow. Mińsko-Mazowieckiego.

— Obchód rocznicy powstania.

W środę, d. 29 b. m. w Teatrze Polskim odbędzie się uroczysty obchód rocznicy powstania listopadowego, urządzony staraniem Koła Pomocy dla Legionistów Polskich. Na program złożony się przemówienie profes. Remiszewskiego, „Warszawianka” z p. Knake-Zawadzkiego w roli Chłopickiego, oraz deklamacje. Bilety do nabycia w Kole Pomocy — Spacerowa № 40 — od 10 — 12 i 4 — 6 po poł.

— Z Komitetu Zagonków.

Zarząd Komitetu Zagonków na ostatnim posiedzeniu postanowił rozpocząć rozdawnictwo zagonków od poniedziałku, d. 27 b. m.

Zagonki rozdawane będą tylko ludziom biednym, (przedewszystkiem tym, którzy obciążeni są rodziną. Ludzie bezżenni, na razie nie mają prawa do korzystania z zagonków.

Każdy petent otrzymać może jeden tylko zagonek. W tym celu obowiązany jest przedstawić w Komitecie paszport, kwit z opłacenia kartofli w roku bieżącym i zaświadczenie od gospodarza: 1) że jest biednym i 2) że jest głową rodziny (z wyliczeniem z ilu osób składa się jego rodzina)

Przeciwko nadużyciom ze strony petentów przeprowadzona będzie ścisła kontrola. O ile okaże się, że dzierżawca, zamiast jednego zagonka, za pomocą podstępów uzyska więcej, to Komitet pozbawi go prawa korzystania z zagonków i niezależnie od tego odda go pod sąd dla ukarania.

Najsamprzód potwierdzone będą dzierżawy pojedynczych zagonków tym dzierżawcom, którzy w roku bieżącym takowe uprawili.

Przekazywanie zagonków na rok przyszedł rozpocznie się w następującym porządku: od 27 bież. m. ca do 9 grudnia odnawiać się będzie dzierżawa zagonkarzom ze wszystkich serji polesia Konstantynowskiego. Od 11 do 23 grudnia r. b. polesia Włodzkiego.

Rozdawnictwo zagonków na placach miejskich rozpocznie się po nowym roku.

Petenci, którzy zagonków jeszcze nie mieli, mogą się zgłaszać nie wcześniej jak po 15 stycznia 1917 r. Warunki dzierżawy są następujące: opłata na gruntach poleśnych i folwarcznych wynosi po 2 grosze za 1 przęt kw. na placach miejskich po 4 gr. za przęt kw.

Przekazanie zagonka innej osobie musi być uskutecznione w biurze Komitetu

Wszelkie handlowanie zagonkami jest surowo wzbronione.

Biuro Komitetu mieści się przy ul. Zawadzkiej № 84 i czynne jest od 9-ej rano do 8-ej po południu.

— Z Tow. „Wiedza”.

Dzisiaj, dnia 26 b. m. staraniem Tow. ośw. „Wiedza” odbędą się czytanki dla dzieci w następujących salach: 1) Skierniewicka 3 „Mały afrykanin”, wypowie p. Domaszewska; 2) Zarzewska № 25 „O Gutenbergu”, p. J. Wilczyńska; 3) Miłsza № 50, „Królowa Jadwiga”, p. Bocheńska; 4) Przejazd 77 „Robinson Kruzoe”, p. B. Fogiel; 5) Klunka № 4 „Mieszkania ludzkie”, P. Grudziński; 6) Włodzewska № 73 „O krasnoludkach”, p. Sadłowski. Czytanki będą ilustrowane obrazami nikinącymi. Wejście na czytankę bezpłatne.

Początek o godzinie 2 ej po południu.

— Z Giełdy Pracy.

W międzyczasie od 4 do 11 b. m. za pośrednictwem Giełdy Pracy przy Stow. Robotn. Chrześcijańskim (Przejazd 34) pracowało ogółem 528 robotników, w czem na robotach prywatnych 17 i na robotach Wydziału budowlanego przy Magistracie 511. Zarobili oni na 2603 dniówkach 2899 rb.

W międzyczasie od 18 do 18 b. m. za pośrednictwem Giełdy pracowało ogółem 503 robotników (14 na robotach prywatnych i 489 na robotach Wydziału Budowlanego) w czem stolarzy — 84; cieśli — 21; murarzy — 22; traczy — 6 i kobiet — 8. Na 2877 dniówkach zarobili oni 3106 rb. 65 kop.

Pośrednictwo w pracy Giełdy zmniejszyło się w ostatnich dniach o pewien procent, wskutek przerwy w robotach miejskich.

— Z handlu.

Z powodu zbliżającego się okresu Noworocznego zapanowało pewne ożywienie w gałęzi galanteryjnej.

— Odwołanie koncertu.

Z przyczyn od organizacji niezależnych Koncert Wiktora Krupńskiego naznaczony na niedzielę dnia 26 b. m. zostaje odwołany.

— Z przytułku dla starców. W przytułku dla starców i kalek znajduje się obecnie 423 osoby, między nimi 143 mężczyzn i 280 kobiet.

W myśl uchwały zapadłej na ostatnim zebraniu zarządzono przy przytułku w wydziale dla chorych kąpiel, pokoi izolacyjnych dla ogledzin nowoprzybyłych, motor gazowy zamiast natowego przy pompie, który nie był czynny z powodu braku naty, przeprowadzono dezynfekcję poscieli, odzieży, bielizny i t. p., jak również pokoi po chorych na świerzbe.

Pensjonarze otrzymują pożywienie trzy razy dziennie. O 7-ej rano kawę mleczną, słodzoną z porcją chleba, obiad składający się z zupy z kartoflami i kaszą lub kapustą i kolację, kaszą zalewaną mlekiem. Nastarszy z pensjonarzy liczy lat 90.

Nowi kandydaci są przyjmowani po uprzednim przedstawieniu świadectwa z kamery dezynfekcyjnej.

W posesji wkrótce urządzony będzie filtr biologiczny.

Z powodu zbliżających się świąt Bożego Narodzenia, Komitet przytułku dla starców i kalek zwraca się za naszym pośrednictwem do ludzi dobrej woli, którzy dorocznym zwyczajem nadsyłali różne dary, by i w roku bieżącym zechcieli łaskawie pamiętać o potrzebach przytułku.

Ofiary należy nadsyłać do Kancelarii przy ul. Dzielnej № 52.

— Ze Związku Kobiet.

Ogólne zebranie katolickiego Związku Kobiet Polskich w Łodzi odbędzie się w poniedziałek dnia 27 b. m. o godz. 5 po południu w sali Towarzystwa Krajoznawczego (ul. Piotrkowska 91).

— Bazar dobroczynny i sprzedaż trefków.

W gmachu Siemens, ul. Piotrkowska 96, na I-szem piętrze odbędzie się bazar dobroczynny i sprzedaż trefków, oraz robót ręcznych i sprzętów gospodarskich po cenach bardzo niskich tak że nabycie takowych dostępnym jest najszerszej publiczności. Bazar ten będzie niezawodnie najtańszem źródłem zakupów świętecznych. Osoby, pragnące zasilić bazar dobroczynny artykułami sprzedazy, zechcą złożyć przedmioty ofiarowane w czasie od 1—3 grudnia w Składnicy przy ul. Piotrkowskiej № 175 (front, 3—piętro). Następnę posiedzenie uczestników bazaru odbędzie się 4 go grudnia o godz. 5 ej po południu.

Z Warszawy.

„W „Bratniej Pomocy”.

Dnia 21 b. m. odbyło się walne zgromadzenie 1cw „Bratnia Pomoc” Stud. Uniw. Warsz. Ze względu na obecność dostatecznej ilości członków, zgromadzenie było prawomocne. O gi 8 m. 45 zebranie zgaik dotychczasowy prezes Tow. St. Mueller.

Na jego wniosek obecni uczcili pamięć Henryka Sienkiewicza przez powstanie. Następnie prezes powołał na przewodniczącego zebrania kol Zbikowskiego, który odczytał program zebrania, poczem udzielił głosu referentom zarządu oraz komisji rewizyjnej.

Odczytany przez p. Muellera bilans za rok akademicki 1915-16 wywołał liczne debaty.

Następnę wywiązała się ożywiona dyskusja która ze względu na wielką ilość zgromadzonych (przeszło 500) oraz różnorodność zdań i poglądów nie mogła dać oczywiście, pożądaných rezultatów

O godz. 11-ej zebranie zamknięto, odkładając rozprawę do niedzieli, kiedy również zostanie dokonane wybory Zarządu Zgromadzenie odbyło się w sali Uniwersytetu, przyczem byli obecni J. M. rektor Brudziński i J. E. kurator hr. Hutten-Czapski.

Z bliska i z daleka

SS Książnica polska w Berlinie.

Zarząd królewskiej Biblioteki w Berlinie postanowił rozszerzyć znacznie swój księgozbiór polski, który ma uwzględnić wszystkie dziedziny piśmiennictwa polskiego. Kierownictwo działu polskiego powierzono przewodniczącej berlińskiego Komitetu pomocy, dr. fil. Franciszce Baumgarten.

Teatr i Sztuka.

Teatr Polski (Ceglana 63).

— W niedzielę po południu po cenach popularnych kasowy „Młody las.”

Wieczorem dramat H. Ibsena p. t. „Nora” w 3 aktach z udziałem pp. Rychterówny, Sachnowskiej, Sokolskiej, Dobrowolskiej, Orlińskiego, Orłowskiego i Nawrockiego dramat ten dzięki swej treści i obsadzie budzi zainteresowanie powszechne

We wtorek 28 listopada dramat w 3 aktach J. Stowackiego p. t. „Ksądz Marek” z p. Ewą Korczak w roli Judyty, i p. Staszewskim w roli księdza Marka p. Orłowskim w roli Kosakowskiego

W środę 29 i czwartek 30 listopada „Warszawianka” St. Wyspiańskiego i „Pierwioski” — Kornela Ujejskiego z gościnnym występem Knake-Zawadzkiego, artyści teatru „Rozmaitości”.

Zgon doktora Doyena.

Pisma paryskie donoszą o śmierci słynnego chirurga, doktora Doyena. Był on bezwątpienia jednym z najbardziej uzdolnionych chirurgów świata, natomiast jego prace naukowe nie cieszyły się uznaniem oficjalnych przedstawicieli wiedzy. Pomimo też swych zdolności nie był Doyen ani członkiem Akademji, ani nawet profesorem uniwersytetu. Zarzucano mu, że poluje na sensacje, że się reklamuje zanadto i t. d.

Wyróżniał się, jako śmiały nowator. Pierwszy zastosował naprz. przeczecza do wykładów, co prędzej czy później znalazł powszechne zastosowanie.

Przez pewien czas obiecywano sobie bardzo wiele po jego pracach nad leczeniem raka, lecz ostatecznie wynaleziona przez niego surowica nie znalazła zastosowania.

Wojna.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo).

Wielka Kwatera Główna, 25-go listopada.

Wschodnia widownia wojny.

Front wojsk ks. Leopolda Bawarskiego.

Na południo-zachód od Rygi od czasu do czasu wzmoczona działalność artylerji.

Front wojsk generała pułkownika arcyksięcia Józefa.

W górach Gyoergyoe natarcie nieprzyjacielskie na Batka Neagra zostało krwawo odparte.

Na południe od przepływu Olty przez Alpy Transylwańskie połączone wojska niemieckie i austro-węgierskie pomimo upartej obrony odebrały rumunom wiele miejscowości. Przy tej okazji zabrano 3 oficerów i 800 żołnierzy do niewoli.

Na pochyłości dolnej Olty nieprzyjaciel stawia jeszcze opór.

Na zachodniej granicy Rumunji odcięte od głównej armji bataljony rumuńskie bronią się jeszcze zajadle w lesistych górach na północo-wschód od Turn Severin.

Zachodnia widownia wojny.

Nie szczególnego nie zaszło.

Bałkańska widownia wojny

Grupa wojskowa generała feldmarszałka Mackensena.

W Dobrudży obustronny ogień artyleryjski. Po przekroczeniu Dunaju od południa siły centralnych mocarstw sprzymierzonych zyskały oparcie na gruncie rumuńskim. Pod Racovitą wzięta znów udział w walkach przeciw nam miejscowa ludność.

Front macedoński.

Poza daremnemi natarciami wiochów na północo-zachód od Monastyru, oraz serbów na północ od Crunisty — niema nic do doniesienia.

Pierwszy Generał-Kwatermistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEDEN, (Urzędowo) 25-go listopada.

Wschodnia widownia wojny.

Front wojsk generała - pułkownika arcyksięcia Józefa.

Na północ od Turn Severin odcięte od głównej armji wojska rumuńskie stawiają zacięty opór.

Nad dolną Oltą wojska niemieckie objęły w posiadanie wschodni brzeg rzeki. Na północ od Rimni Valcea atak wojsk austro-węgierskich i niemieckich poczynił nowe postępy. 3 oficerów i 800 żołnierzy wzięto do niewoli. Natarcie nieprzyjacielskie w okolicy Bekas nie osiągnęło rezultatu.

Front wojsk ks. Leopolda Bawarskiego.

Żadnych szczególnych wydarzeń.

Włoska widownia wojny.

Silna eskadra lotnicza rzuciła liczne bomby na dworzec kolejowy i obóz nieprzyjacielski pod Pinerolo z pomyślnym skutkiem.

Pomimo silnego ognia obronnego — wszystkie anaraty wróciły nieuszkodzone.

Z powodu zgonu ukochanego Monarchy, Jego Cesarskiej Mości

Franciszka Józefa I

odprawione będzie w poniedziałek, dn. 27 listopada o godzinie 11 przed południem w kościele św. Krzyża nabożeństwo żałobne za spokój duszy Jego

Austriacko-Węgierskie Towarzystwo Niesienia Pomocy.

Doszła nas smutna wiadomość, że na obczyźnie, w Rosji zmarł przed paroma miesiącami Adwokat Przysięgły. ś. p.

Aleksander Babicki

Prezes Zarządu naszego Towarzystwa.

Zmarły piastował swój urząd od dnia powstania naszej instytucji, której oddany był całą duszą. Zaletami swego charakteru zyskał sobie szczerą sympatię i szacunek wszystkich którzy Go znali. Ze szczerym żalem i ze czcią prawdziwą wspominać będziemy Go zawsze.

Handlowo-Przemysłowe Towarzystwo Wzajemnego Kredytu w Łodzi.

Kołodze swemu, członkowi Zarządu p. Maurycemu Lipszycowi z powodu śmierci ojca jego

b. p. Tobiasza Lipszyca

wyraża swe współbolewania

Zarząd Stow. Majstrów Przem. Włóknistego.

Południowo-wschodnia widownia wojny.

Nic szczególnego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler, marszałek polny porucznik.

Przed pogrzebem Cesarza Franciszka Józefa.

WIEDEN. 25.11. — „Neue Freie Presse“ dowiaduje się, że wszyscy władcy Rzeszy niemieckiej z Cesarzem Wilhelmem na czele osobiście uczestniczyć będą w pogrzebie Cesarza Franciszka Józefa.

W Wiedniu uważają za rzecz wielce prawdopodobną, że Cesarz Wilhelm i Król bawarski przybędą na pogrzeb w towarzystwie swych małżonek.

Za rzecz już postanowioną uchodzi przybycie Króla bułgarskiego.

Sultan wysłał na pogrzeb delegację specjalną pod przewodnictwem

jednego z księząt rodziny sultauskiej.

Przedstawicielem Króla hiszpańskiego będzie królowa matka z infantami.

Nastroj w Grecji.

GENEWA, 25.11. Z Aten otrzymano tu wiadomości, że w najbliższych dniach oczekują tam zajęcia Ekaterini przez wojsko gen. Sarraila. Równocześnie admirał Dartiges ma wystosować notę do gabinetu Lambrosa, aby zaniechano bezpożytecznego oporu i wydano francuzom żądane materiały wojenne. W kołach greckich zarówno cywilnych jak i wojskowych daje się zauważyć coraz bardziej wzrastające wzburzenie.

Anglia w sprawie pokoju.

ROTTERDAM, 25.11. — Z Londynu donoszą: „Times“ zaznacza obiegające pokojowe pogłoski i powiada, że warunki koalicji stermowane już zostały w początku wojny i niejednokrotnie je powtarzają. Angli-

ki te nie uległy najmniejszej zmianie. — Koalicja przyjęła je i na jeden krok od nich nie odstąpi. Wobec tego niema obecnie najmniejszej podstawy do mówienia o pokoju.

AMSTERDAM. — „Times“ londyński i nowojorskie otwarcie wypowiadają poglądy, że nadszedł już czas do zawarcia pokoju i zamieszczają szeregi artykułów, które — jak twierdzą, — pochodzą z pod pióra londyńskiego, uznanego za miarodajne na obu stronach kuli ziemskiej. Londyńskie „Times“ dodają do tego, że dla anglików miarodajne są teraz jak i poprzednio słowa Asquitha, wypowiedziane w Guildhal.

Odciepienie armji rumuńskiej.

KARLSRUHE, 25.11. — Dzienniki medjolańskie dowiadują się z Jassy: Komunikacja z rumuńską grupą w odcinku Orsovy od kilku dni całkowicie już jest przerwana. Grupa ta pozostaje pod rozkazami generała rumuńskiego Culcera.

Zamach na posła rosyjskiego

KOPENHAGA, 25.11. W Paryżu otrzymano telegram z Aten, według którego, na posła rosyjskiego w Galicji, księcia Demidowa, dokonano zamachu. Gdy książe chciał się udać z Salonik do Larissy, pociąg, którym jechał, został w umyślny sposób wykołojony, poczem rozpoczęła się strzelanina, podjęta ze strony ludzi dotychczas niewysledzonych. Pewną liczbę osób poraniono. Poseł rosyjski wyszedł z tego zdarzenia bez szwanku.

Rozkaz do wojska.

BERLIN. — Pisma zamieściły rozkaz generała Falkenhayna, datowany 21-go listopada: „Jak po wspólnych dniach, po których wasza wierność i odwaga, koledzy z 9-ej armji, z pomocą Bożą uwolniły Siedmiogród od wroga, tak i dziś muszę złożyć wam wyrazy uznania i podziękli za wasze czyny, spełnione od owego czasu.

Na pograniozu, gdzie rumun w obawie odwetu rozpaczliwie chciał bronić nam dostępu, pobiliśmy go całkowicie. Nasze zwycięskie kolumny posunęły się w głąb Wołoszczyzny. Rumuni całą nadzieję pokładali w niemożliwości przebycia wielkiego, bezdrożnego wału górskiego w przededniu zimy, gdy przewaga ich liczebna na siedmiogrodzkiej ziemi nie uchroniła ich od zasłużonego losu. Każdy z nas wie, jak wielkich wysiłków, jak wielkiej ofiarności i jakiej trzeba było nigdy nie zachwianej współpracy wszystkich dla osiągnięcia celu. Ciężko musieliście walczyć całymi tygodniami wśród mrozu, między skalistymi urwiskami, w dolinach, grubo śniegiem pokrytych, prawie zawsze bez dachu, często bez ognia, nierzadko dniami całymi odcięci od wszelkiej komunikacji. Ale każdy pełnił to, co do niego należało. Gdzie trzeba było skrapować nie-

przyjaciela, trzymano go w żelaznych uściskach. Gdzie trzeba go było zetrzeć, tam go miażdżono. Gdzie trzeba go było pobić, tam trafiono go w serce. Z usprawiedliwioną dumą możecie spoglądać na te dzieła, a z wielkim i spokojnym zaufaniem iść dalej ku zadaniom przyszłości dla dobra ojczyzny.

Naczelnym wódcą von Falkenhayn, generał piechoty.

Wymiana jeńców cywilnych

BERLIN. — Rokowania w sprawie wymiany niemieckich i francuskich jeńców cywilnych doszły do skutku. Porozumienie w tej sprawie między Niemcami i Francją jest całkowite. W rachubę wchodzi tu najmniej 20.000 osób. Transportowanie wymienionych jeńców rozpocznie się w grudniu i potrwa do Bożego Narodzenia. Codziennie będzie wysyłał jeden pociąg z Schaffhausen do Genewy i z powrotem.

Urząd żywnościowy we Francji.

HAGA, 24.11. — Londyński „Times“ dowiadyuje się z Paryża: Rząd francuski postanowił utworzyć urząd wicesekretarza stanu do spraw żywnościowych dla armii i ludności cywilnej. Na stanowisko to ma być powołany Thierry.

Połączenie z koleją bagdadzką.

„Lokal-Anzeiger“ donosi, że w górach Taurus został przebitý ostatni 3795 metrów długi tunel i że tem samym uzyskane połączenie z wykonanymi już torami kolei bagdadzkiej.

Mobilizacja pracy w Niemczech.

BERLIN. — Projekt prawa dotyczący się wprowadzenia obowiązku służby cywilnej ogłoszono dzisiaj.

Według projektu tego, każdy mężczyzna-niemiec, po skończeniu lat 17 do ukończenia 60 roku życia, o ile nie pozostaje w służbie wojskowej, obowiązany jest podczas wojny do służby pomocniczej na potrzeby ojczyzny. Za służbę pomocniczą na potrzeby ojczyzny uważa się, oprócz służby w urzędach i organizacjach rządowych przedewszystkiem pracę w przemyśle wojennym, w rolnictwie, w oddziałach sanitarnych i w organizacjach wojenno-gospodarczych wszelkiego rodzaju, jako też we wszelkich zakładach, istnieją-

cych bezpośrednio lub pośrednio dla celów wojny i zaprowiantowania ludności. Kierownictwo pomocniczej służby ojczyzny należy do urzędu wojennego, istniejącego przy pruskim ministerjum wojny. Postanowienia dotyczące się wykonywania prawa, wy-daje rada związkowa. Wykroczenia przeciwko prawu karane będą więzieniem do jednego roku lub grzywną do 10000 marek. Prawo wchodzi w życie w dniu jego ogłoszenia. Termin, w którym prawo przestało obowiązywać, oznacza rada związkowa.

Smierć wynalazcy.

LONDYN, 25.11. Wynalazca karabinu maszynowego, Maxim, zmarł w Londynie w 70 roku życia. W ostatnich latach zajmował się budową samolotów, których znaczenie w wojnie dawno już przewidział.

Ukaz carski o oficerach.

SZTOKHOLM. — Ukaz carski głosi: Chorążowie zapasu mianowani podczas wojny (oficerowie zamianowani z pośród niższych stopni wojskowych) naruszają z każdym dniem coraz bardziej kodeks honorowy rosyjskiego korpusu oficerskiego i tem samym poniżają cały rosyjski stan oficerski w oczach opinii publicznej. Ponieważ w okolicznościach obecnych dopatrywać się w tem należy wielkiego zakłócenia spokoju publicznego, rozkazujemy, by za dawne przewinienia, za które dotychczas zostali oddani pod sąd honorowy, pozbawiono ich rangi oficerskiej i zdegradowano na szeregowców, choćby nawet prawo przewidywało mniejszą karę. Wyjątek stanowią junkrzy, którzy wyszli z wojskowej szkoły piechoty.

Pomoc dla żydów rumuńskich.

Jak donosi „Łódzki Volksblatt“ przewodniczący wszystkich organizacji żydów rumuńskich w Ameryce, odbyli w Nowym Jorku szereg konferencji, w których postanowiono „unieszkodliwić” przez wojnę braciom w Rumunii dostarczyć conajmniej milion dolarów.

Żydzi w Irlandji.

Jedną z prowincji, najmniej zamieszkałych przez żydów, jest Irlandja, gdzie żyje ich obecnie 6 tysięcy, w czem w samej stolicy 3.000 między nimi znajduje się kilku lordów.

Pomimo tego, iż żydzi stanowią tam tak szczupłą garstkę, organizacja ich w oddzielnych zrzeszeniach stoi na wyższym poziomie.

Różne wieści.

(Amerykańskie samochody pancerne.

Według dziennika chrystjańskiego „Aftenposten“, wielkie samochody pancerne, używane przez Anglików podczas ostatnich walk nad Somme, są zbudowane przeważnie w Ameryce, mianowicie przez wielką fabrykę „Holt Manufacturing Company“ w m. Peroju, stanu Illinois, pierwotnie do celów rolniczych. Wiceprezes powyższego towarzystwa akcyjnego, Baker, oświadcza w tej sprawie, co następuje: „Sprzedaliśmy rządowi angielskiemu przeszło 1.000 tych samochodów, ale z wyposażeniem ich w pancerze i uzbrojeniem nie mieliśmy nic do czynienia. Jakie przeszkody maszyny te mogą przewyżczać, jest

wprost nie do wiary. Po przez zorane pola pełzają one, jak obryzanie owady“. Mr. Baker dodał, iż maszyna taka waży około 18 tysięcy funtów, że zbudowana jest ze stali i posiada siłę 120 koni parowych.

(Newralgia a cienkie podeszwy.

Przyczyną tak częstej w dzisiejszych czasach u kobiet newralgji, jest tylko kokieterja moda noszenia zbyt cienkich podeszew u trzewików. Tak twierdzi dyrektor jednego z największych londyńskich szpitali. Od paru dziesiątków lat badał on związek, jaki zachodzi między newralgią a ubraniem nóg i skonstatował, że w czasach, gdy cienkie podeszwy u obuwi były modne, wzmagała się również i newralgia. Przed kilku laty, gdy Angielki nosiły sportowe trzewiki, mocne i trwałe, można było zaobserwować znaczne zmniejszenie się tej modnej choroby; dzisiaj jest przeciwnie, bo kokieterja przekłada nad inne cienkie podeszwy u obuwi. To też wzmaga się newralgia, zwłaszcza w wilgotnej porze roku. Drożyna skóry, spowodowana spekulacją wojennych dorobkiewiczów, także zmusza do noszenia cienkich podeszew.

Według zdania angielskiego lekarza, kobiety powinny nosić na ulicy tylko trzewiki z silnemi, nie przepuszczającymi wilgoci podeszwami. Nic tak szybko nie sprowadza rozwoju newralgji, jak wilgotne zimno nóg. Nogi powinny się trzymać zawsze jak najcieplej, już choćby ze względu na krążenie krwi i przemianę materji. Kobiety wykraczają stale przeciwko tej zasadzie higieny, chociaż właśnie z powodu bardziej wrażliwego systemu nerwowego i skłonności do zaziębienia, powinny o niej zawsze pamiętać.

(Pielęgnowanie zębów a zdrowie.

Znaną jest rzeczą, że zepsute zęby są częstą przyczyną innych fizycznych niedomagań. Mniej znaną jest rzeczą, że właściwość zębów może wpływać na życie umysłowe. W amerykańskim czasopiśmie „Outlook“ przedstawiono eksperyment, wykonany przed niedawnym czasem w szkole w Cleweland z interesującymi wynikami. Dziesięciu lekarzy dentystów badało zęby wszystkich uczniów i wybrali 40 dzieci, które miały najgorsze zęby. Te czterdzieści dzieci osobliwie pouczano w pielęgnowaniu zębów. Równocześnie lekarze dentyści leczyli wszelkie niedomagania zębów, jakie spostrzegli. Każdemu dziecku przyobiecano 5 dolarów, gdy po każdym jedzeniu dobrze wyczyści zęby szczotką i dobrze zżuć będzie pokarmy. Po upływie półtora roku rozdzielono nagrody: 27 dzieci z owych 40 otrzymało po pięć dolarów.

Powazany psycholog, dr. Wallin równocześnie badał stan fizyczny dzieci oraz ich pamięć, szybkość pojmowania i t. d. To badanie, które przedsięwzięto pierwszy raz przed naprawą zębów, później często powiawiano, wreszcie na końcu przedsięwziętych doświadczeń. Niektóre z owych 40 dzieci także na początku eksperymentu były zupełnie zdrowe i umysłowo rozwinięte; większa część zaś była słaba fizycznie i umysłowo, cierpiała na niedostateczne trawienie, bezmyślność i inne niedomagania. Po upływie półtora roku z owych 27 dzieci były prawie wszystkie zupełnie zdrowe i przez lepsze trawienie pozbyły się bólu głowy oraz innych niedomagań. Najosobliwszem zaś było, że zdolność pojmowania i pamięć dzieci znacznie się poprawiły, przeciętnie prawie o 100 proc.

Ofiary.

Dla uczczenia drogiej i nieodżałowanej pamięci d-ra Mieczysława Kaufmana Stow. Wzajemnej Pomocy akuszerek ofiaruje na krzewienia oświaty 25 rb.

Wydział Surowców Wojennych.

Niniejszym zwraca się uwagę na rozporządzenie General-Gubernatorstwa z dnia 28 czerwca 1916 i na zmiany w tymże rozporządzeniu z dnia 13 września 1916, które były rozplecione na miejscu i ogłoszone w Gazecie Urzędowej № 59 i 66 oraz w Dzienniku Rozporządzeń № 50 dotychczas.

dostawy kłamek i t. d.

Ostateczny termin dostawy przedmiotów, objętych tem rozporządzeniem za wynagrodzeniem upływa w dniu 31 grudnia 1916. Po upływie tego terminu nastąpi przymusowa rekwizycja bez odszkodowania, bez względu na to czy przedmioty zastępcze będą przygotowane lub nie.

Oprócz tego osoby, które opuszczają powyższy termin, podlegać będą karom.

Wskazaniem więc jest, aby lokatorzy domów, dla uchronienia się od niewygod, jakie powstaną wskutek wywłaszczenia przy braku przedmiotów zastępczych, zawczasu skłonili właścicieli domów do wypełnienia przepisów powyższego rozporządzenia.

Przedmioty te należy dostarczyć do składu ul. Jasna 20 w godzinach od 8-ej rano do 4-ej po poł.

Warszawa, dnia 10 listopada 1916 r.

Wydział Surowców Wojennych

OBWIESZCZENIE.

Niniejszym zwraca się uwagę na rozporządzenie General-Gubernatorstwa z dnia 28 czerwca 1916 r. i na zmiany tegoż rozporządzenia z dnia 13 września 1916 r., rozplecione na rogach ulic i ogłoszone w Gazecie Urzędowej № 59 oraz w Dzienniku Rozporządzeń № 50 odnośnie

Dostawy kłamek i t. d.

Ostateczny termin dostawy przedmiotów, objętych tem rozporządzeniem, za które płacone będzie gotówką, upływa w dniu 31 grudnia 1916 r. Po upływie tego terminu nastąpi przymusowa rekwizycja bez odszkodowania bez względu na to, czy przedmioty zastępcze będą przygotowane lub nie. Oprócz tego, ociągający się dostawcy podlegać będą karom.

Wskazaniem więc jest, aby lokatorzy domów, dla uchronienia się od niewygod, jakie pociągają za sobą wywłaszczenie i brak przedmiotów zastępczych zawczasu skłonili właścicieli domów do wypełnienia przepisów powyższego rozporządzenia.

Przedmioty te należy dostarczyć do składu ul. Jasna 20, w godzinach od 8-ej rano do 4-ej po poł.

Warszawa, dnia 19 listopada 1916.

Wydział Surowców Wojennych.

Zakład Lecznicy

Dra J. Kmity

Warszawa, ulica Nowowiejska № 8. Choroby gardła, nosa i uszu. 26

Teatr Popularny (Konstantynowska 16).

W niedzielę, dnia 26 b. m. o godz. 8 wiecz. sztuka w 4 akt. z pow. H. Sienkiewicza, „Pan Wołodyjowski“.

Wszystkie szczegóły do nabycia w Kasałerni W-go Ulrichsa (rog Piotrkowskiej i Zielonej) w dniu zaś widowiska w kasie teatru od 3 po południu, w niedzielę i święta w kasie teatru od 10 rano do końca widowiska.

Zrzeszenie Artystów Polskich!

o godzinie 3 po poł. **GWIAZDA SYBERJI**

Dramat narodowy w 4 akt. Starzyńskiego.

Warszawska pracownia sukien i kostjumów damskich

S. DOBROWOLSKIEJ,

prowadzona przez osobę kompletnie uzdolnioną świeżo przybyłą z Warszawy. Przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres kra- wieczczyzny od skromnych do wykwintnych.

Robota solidna, wykonczenie staranne, ceny bardzo przystępne. Ulica Długa 16 m. 23, lewa oficyna parter.

Korzystajcie

z okazji z powodu likwidacji interesu nabyć można różne reszki po niskiej cenie na męskie i damskie ubrania i okrycia, jak również różne barchany, chustki zimowe, wełniane, wataliny i podszewki.

Widzewska 40, m. 10, front, II piętro. na prawo. Ceny.

Akuszerka

z dyplomem Cesarskiej Akademji medycznej w Piotrogródzie praktykująca 20 lat, przyjmująca. Piotrkowska 132 w podw. —1

Mydło dobre

OD 1 RUBLA funt u znanej firmy Szmalewicz, POŁUDNIOWA 8.

Inteligentna paniątka poszukuje

pokoju

umeblowanego z oddzielnem wejściem przy inteligentnej rodzinie więcej požądane u wdowy. Oferty pod „I. R.“ 3

Saską loterję

na najdogodniejszych warunkach nabyć można

u **Samuela Weinberga**, Łódź, Piotrkowska 58.

Uwaga: Wypłacam wygrane wszelkich loterji, pobierając niską prowizję; kasującym a mnie losy wypłacam bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji. 0

OGŁOSZENIA DROBNE:

A tramenty Glińskiego, poleca skład fabryczny, Łódź ulica Mikołajewska № 34 0

Dla 3 par koni poszukuję stałego zajęcia w obrębie miasta. Zgłoszenia nadsyłać z datenną piłą do administracji Kurjera Łódzkiego dla „Grabowo“ 3

Ella Horowicz zgubiła paszport niemiecki i rosyjski wydany w Łodzi. 1

Jadwiga Pietrasik zgubiła paszport niemiecki wydany z gminy Brzeziny. 1

Krawiec damski z powodu kryzysu szyje eleganckie kostjmy od mk. 10, pałta od mk. 8, suknie od mk. 2. Szyje karakulowe żakiety, futra i przerabiam na najnowsze fasony. Pracownia E. Rudzkiej, Łódź, Piotrkowska 17. wstler. 2

Kupię kołnierzy i mufkę kunszową zaraz. Adresy proszę składać w Administracji Nowego Kurjera Łódzkiego pod lit. W. S. 0

Okazyjnie do sprzedania: chomąt, futro niedźwiedzie łożko orzechowe, lustro, szafa do rzeczy, zwyczajna. patefon, ksiązki. Tamże odpadki bristolu. Ewangelicka № 9 od 4 do 6 ej. 3

SZYBY do okien najtaniej sprzedaje nowy skład szkła taflowego p. t. Henryk Jezierski i S-ka, Łódź Pańska 77. 5

Stanisław Badowski zgubił paszport niemiecki wydany ze Strykowa pow. brzezińskiego. 1

Umeblowany pokój zaraz do wynajęcia. Sw Anny № 19 m. 7. 1

Władysław Pawliwski zgubił paszport niemiecki wydany z Luómierza pow. Łęczycki 1

Zaginiony dowód № 164437 Oddziału i Łódzkiego Warszawskiego Akcyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31 i paszport niemiecki wydany w Łodzi na imię Mośka Silberschatz i pieniądze. 1

Redakcja i Administracja

Zachodnia 37,

otwarta od 8-ej rano — 7 wiecz., w niedziele, od 8 — 12.

Redaktor przyjmuje od godz. 12—2 w poł.

Ogłoszenia:

Madestane: przed tekstem i w tekście kop. 50 za wiersz petitowy i lam. przed telegramami kop. 60.

Reklamy: za telegramami kop. 20 za wiersz petit. i lam

Nekrologja: za wiersz. pet. i lam. kop. 30.

Zwyczajne ogłoszenia: za wiersz pet. i lam. kop. 15

Małe ogłoszenia: za wyraz po 3 kop.; każde ogłoszenie najmniejszej 25 k., posaty poszukiwane po 2 k. za wyraz

Za dołączenie reklam liczy się po 4 rb. od tysiąca.